tus, Kokneses, Daugavpilsis, ning mõnekümnemehelised Aluksnes ja Vastseliinas. Eestimaal oli ainult aadlilipp umbes 300 mehega ning üks kompanii jalaväge Tallinna lossis, Soomes ja Ingeris asuvad väed aga ei küündinud kokku 1000 mehenigi. Rahvuslikult oli De la Gardie vägi väga kirju. Ühtlaseim selles suhtes oli jalavägi, mis koosnes peamiselt soomlastest. Ratsanike (kürasiiride) hulgas leidus rootslaste ja soomlaste kõrval palju sakslasi; dragunid olid enamikus kas poolakad, leedulased või leedu tatarlased.

Nii nõrkade jõududega oli maa edukas kaitse ilmselt võimatu, kuid vähe lootust sai panna ka peatsele abile Rootsi emamaalt, kelle kõik kasutatavad jõud olid rakendatud sõtta Poolaga. Ainsa võimalusena jäi üle mobiliseerida kõik kohalikud abivahendid ning kaitsta end nii hästi kui võimalik, kuni kuningas saab saata suuremaid abivägesid või pöörduda ise peaväega Poolast Liivimaale. Kohalikud ressursid olid küll võrdlemisi piiratud, sest alates 1654. a. olid Läänemereprovintsid olnud koormatud raskete erakorraliste maksudega ning kandnud sõjavägede majutuse ja läbimarssimistega ühendatud raskusi. Pealegi oli a. 1655 olnud kehv viljasaak, mistõttu nii rüütelkond kui linnad olid väga tõrksad uute, eriti rahaliste koormuste suhtes. Valitsus vajas aga esijoones raha. Mitme aasta riigitulude peale oli tehtud juba ette laene ning sõdurite palgad olid jäänud osalt isegi üle aasta maksmata. Tarvilikkude rahasummade leidudes poleks vägede suurendamine värbamise teel tekitanud erilisi raskusi, sest tahtjaid, eriti ratsaväkke, leidus küllaldaselt. Rahapuudusel saadi aga võtta vastu vaid väheseid. Nii oli De la Gardie sunnitud otsima odavamat võimalust oma vägede suurendamiseks. Selle leidmiseks ei olnud vaja erilist teravmeelsust. Nagu teada komplekteeriti Rootsi vägesid peamiselt rootsi ja soome talupoegade poolt enda hulgast antavate nekrutite abil. Sama moodust katsus nüüd rakendada De la Gardie ka Liivimaal. Tema nõudel lubaski Liivimaa Maapäev anda iga ratsateenistuse hobuse (s. o. 15 adramaa) pealt 2 talupoega, kellest pidi moodustatama eriline rügement maanõunik ooberst Patkuli juhatusel. Seda rügementi oli kavatsus kasutada kindluste kaitseks, sest lahtisel väljal polnud õpetamata meestega midagi teha. Ka soovis De la Gardie, et vaenlase tulekul talupojad maal ei põgeneks metsadesse ja soodesse, vaid koonduksid kindlustustesse ja aitaksid neid kaitsta. Enamik talupoegi eelistas siiski asuda metsa, sest sinna võis võtta kaasa kogu oma liikuva varanduse.

Kuna Liivimaa kaitseseisukorda viimiseks ikkagi üht-teist teha püüti, oli olukord Eestimaal kaugelt halvem. Sealne äsja määratud ku-

Tartu VI, lk. 208